

LIETUVOS RESPUBLIKOS VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIUS

Lietuvos Respublikos Seimo narei,
darbo grupės dėl vaiko teisių apsaugos institucijų
sistemos pertvarkymo koncepcijai parengti
pirmininkei V. V. Margevičienei

2011-04-12 Nr. 02/08-2-496

DĖL VAIKO TEISIŲ APSAUGOS TEISINIO REGLAMENTAVIMO TOBULINIMO

Siekdama užtikrinti efektyvesnę vaikų teisių ir teisėtų interesų apsaugą Lietuvoje, vaiko teisių apsaugos kontrolierė 2010 metų pabaigoje pateikė Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkei pasiūlymus dėl vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos (2010-11-04 raštas Nr. 08/02-2-2153, pateiktas ir Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetui) ir vaiko teisių apsaugos teisinio reglamentavimo tobulinimo (2010-11-15 raštas Nr. 02/08-2-2202).

Seimo valdybos 2010 m. lapkričio 19 d. sprendimu Nr. SV-S-948 sudaryta darbo grupė parengė Vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarkos koncepcijos projektą (Nr. XIP-2814), kuri numatoma svarstyti Seimo VI (pavasario) sesijoje.

Atsižvelgdama į tai, kad siekiant geresnės vaiko teisių apsaugos, būtina tobulinti ir vaiko teisių apsaugos institucijų sistemą, ir galiojančią vaiko teisių apsaugos teisinį reglamentavimą, vadovaudamasi Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstatymo 2 straipsniu ir 11 straipsnio 4 punktu, vaiko teisių apsaugos kontrolierė teikia pasiūlymus dėl teisės aktų, susijusių su vaiko teisių ir jo teisėtų interesų apsauga, tobulinimo.

I. Dėl Lietuvos Respublikos civilinio kodekso papildymo ir pakeitimo (priedas Nr. 1)

I.1. Dėl Civilinio kodekso 3.172 ir 3.176 straipsnių pakeitimo ir papildymo

Pagal galiojančias Civilinio kodekso 3.172 ir 3.176 straipsnių nuostatas, tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo sudaryti sąlygas vaikams bendrauti tik su artimaisiais giminaičiais (t. y. tėvai ir vaikai, seneliai ir vaikaičiai, broliai ir seserys), todėl praktikoje neretai sudaromos kliūtys vaikams bendrauti su pusbroliais, pusseserėmis, dėdėmis, tetomis, proseneliais. Manytina, kad galiojantis teisinis reglamentavimas ir tėvų (globėjų, rūpintojų) piktnaudžiavimas tokiais atvejais, neatitinka vaiko interesų, kadangi visapusiškas vaiko vystymasis bei visavertis ugdymas, vaiko identiteto formavimasis didžiąja dalimi priklauso ne tik nuo vaiko bendravimo su tėvu, motina ar artimaisiais giminaičiais, tačiau ir nuo bendravimo su kitais giminaičiais.

Atsižvelgiant į tai, siūlytina papildyti Civilinio kodekso 3.172 ir 3.176 straipsnius, išplečiant asmenų, su kuriais vaikui turi būti užtikrinta teisė bendrauti, ratą.

I.2. Dėl Civilinio kodekso 3.182, 3.183, 3.250, 3.262 ir 3.264 straipsnių pakeitimo ir papildymo

Siūlytina tobulinti Civilinio kodekso nuostatas, reglamentuojančias vaiko globą (rūpybą), įtvirtinant teismo leidimo institutą nustatyti vaikui laikinąją globą (rūpybos), t. y. paimti vaiką iš šeimos ir atskirti nuo jos, taip pat nustatyti maksimalų 6 mėnesių vaiko laikinosios globos (rūpybos), nustatytos administraciniu aktu, terminą, kuriam pasibaigus teismas turėtų spręsti laikino tėvų valdžios ribojimo ir globos (rūpybos) nustatymo (tęstinumo) klausimus.

Įstatyminiame lygmenyje nėra įtvirtintas vaiko laikinosios globos (rūpybos) terminas, todėl praktikoje vaiko laikinoji globa (rūpyba) trunka (gali trukti) neapibrėžtą laiką, vykdoma formali globos priežiūra ir jos peržiūros, neišnaudojamos visos socialinio darbo su šeima formos, užtikrinančios greitesnį vaiko gražinimą į šeimą, nevertinamas socialinio darbo su šeima efektyvumas ir nepriimami sprendimai dėl laikinosios globos (rūpybos) panaikinimo arba pakeitimo į nuolatinę globą (rūpybą). Laikinosios globos (rūpybos) atvejais retai keliamas ir tėvų atsakomybės už netinkamą tėvų valdžios panaudojimą, t. y. tėvų valdžios apribojimo, klausimas.

Vaikui nustačius laikinąją globą (rūpybą), tačiau kompetentingiems asmenims (savivaldybės vaiko teisių apsaugos skyriui, prokurorui) nesikreipiant į teismą dėl tėvų valdžios apribojimo, sukuriama situacija, kai tėvams tėvų valdžia vaiko atžvilgiu nėra apribota, tačiau vaikui yra paskirtas kitas teisėtas atstovas – globėjas (rūpintojas).

Manytina, kad vaiko globos (rūpybos) ir tėvų valdžios ribojimo institutai turėtų būti neatsiejami, todėl teisinės procedūros neturėtų būti atskirtos. Atsižvelgiant į tai, siūlytina Civiliniame kodekse numatyti, kad maksimalus vaiko laikinosios globos (rūpybos) terminas, nustatytas administraciniu aktu (savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu), gali būti ne ilgesnis kaip 6 mėnesiai ir įtvirtinti įpareigojimą savivaldybės vaiko teisių apsaugos skyriui per šį terminą kreiptis į teismą dėl laikino tėvų valdžios apribojimo. Taip pat siūlytina suteikti teismui diskrecijos teisę pačiam nuspręsti, kokią vaiko globos (rūpybos) rūšį (laikiną ar nuolatinę) nustatyti vaikui, laikinai apribojus jo tėvų valdžią.

Taip pat manytina, kad būtina suderinti Civilinio kodekso nuostatas su Vietos savivaldos įstatymo nuostatomis ir susiformavusią praktiką, pagal kurią įsakymus, įskaitant ir įsakymus dėl globos (rūpybos) vaikui nustatymo priima savivaldybės vykdomoji (administracijos direktorius), o ne atstovaujamoji (meras) institucija.

Siūlomi pakeitimai užtikrins vaiko paėmimo iš šeimos ir laikinosios globos (rūpybos) nustatymo administraciniu teisės aktu legitimumą ir atitikimą Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos ir Europos Žmogaus teisių konvencijos nuostatomis.

1.3. Dėl Civilinio kodekso 3.312 straipsnio pakeitimo ir papildymo

Civilinio kodekso 3.212 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad, jei įvaikinamo vaiko tėvai yra nepilnamečiai ar neveiksnūs, būtinas jų tėvų arba globėjų (rūpintojų) rašytinis sutikimas, patvirtintas teismo. Jei įvaikinamas vaikas turi įstatymų nustatyta tvarka paskirtą globėją (rūpintoją) (išskyrus valstybinę globos instituciją), būtinas globėjo (rūpintojo) rašytinis sutikimas, patvirtintas teismo.

Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos duomenis praktikoje pasitaiko atvejai, kai galimų įvaikinti vaikų neveiksnųjų tėvų globėjai kategoriškai prieštarauja jų globojamų asmenų vaikų įvaikinimui, nors patys neketina įvaikinti ar globoti (rūpintis) savo globotinių nepilnamečių vaikų. Taip pat nereti atvejai, kai galimi įvaikinti vaikai neturi jokio ryšio su savo neveiksniais biologiniais tėvais ir jų globėjais, nes pastarieji nelanko ar kitais būdais nepalaiko ryšių su globos įstaigose, šeimose ar šeimynose gyvenančiais nepilnamečiais vaikais.

Praktikoje taip pat pastebimas neigiamas nevyriausybinų globos įstaigų požiūris į jų globojamų vaikų įvaikinimą. Piknaudžiaudamos teisės aktuose įtvirtina sąlyga globėjams (rūpintojams) patvirtinti teisme sutikimą dėl globojamo (rūpinamo) vaiko įvaikinimo, neretai nevyriausybines globos įstaigas, siekdamas, kad nepilnamečiai liktų jų globoje, yra nelinkusios patvirtinti minėto sutikimo.

Atsižvelgiant į aukščiau nurodytas priežastis, siūlytina pakeisti Civilinio kodekso 3.212 straipsnio 2 dalį, įtvirtinant joje tik privalomą nepilnamečių tėvų arba jų globėjų (rūpintojų) rašytinį sutikimą dėl jų globotinių (rūpintinių) vaikų įvaikinimo. Įvaikinant vaiką, kurio tėvai yra neveiksnūs, siūlytina teismui, nagrinėjančiam įvaikinimo bylą, palikti diskrecijos teisę įvertinti vaiko ir tėvų tarpusavio emocinį ryšį bei neveiksnių tėvų globėjų (rūpintojų) nuomonę dėl įvaikinimo. Turint omenyje globos (rūpybos) instituto paskirtį bei vaiko teisės ir intereso augti šeimoje prioritetiškumą, siūlytina atsisakyti vaiko globėjo (rūpintojo) sutikimo įvaikinti globojamą (rūpinamą) vaiką.

I.4. Dėl Civilinio kodekso 3.210 ir 3.269 straipsnių pakeitimo ir papildymo

Priimant sprendimą dėl asmens tinkamumo būti įvaikintoju arba globėju (rūpintoju) yra itin svarbu patikrinti, ar šio asmens atžvilgiu nebuvo priimtas ir įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis, kuriuo asmuo buvo pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos. Šiuo metu įstatyminio lygmens teisės aktuose nėra įtvirtintas tiesioginis draudimas ar ribojimas įvaikinti teistiems asmenims, taip pat numatyta, kad globėju (rūpintoju) negali būti skiriamas asmuo teistas už tyčinius nusikaltimus.

Atsižvelgiant į tai, kad duomenys apie asmens teistumą yra ypatingi asmens duomenys ir, kad asmens teisės ribojimas turi būti įtvirtintas įstatyminiame lygmenyje, taip pat siekiant draudimus (ribojimus) būti įvaikintoju ar globėju (rūpintoju) įtvirtinti vienodo lygmens teisės aktuose, siūloma pakeisti Civilinio kodekso 3.210 straipsnio 4 dalį ir 3.269 straipsnio 6 punktą, įtvirtinant, kad atitinkamai įvaikintojais ir globėjais (rūpintojais) negali būti asmenys, teisti už tyčinę nusikalstamą veiką, neatsižvelgiant į teistumo išnykimą ar panaikinimą, taip pat teisti už kitą nusikaltimą veiką, jeigu teistumas neišnykęs arba nepanaikintas. Pažymėtina, kad minėtuose straipsniuose įtvirtinus nuostatą, kad atsižvelgiant į vaiko interesus gali būti taikoma išimtis, minėtas draudimas nebūtų absoliutus ir būtų sudarytos galimybės asmenis, kompetentingiems ir atsakingiems už įvaikintojų bei globėjų (rūpintojų) parinkimą, ne formaliai, o objektyviai įvertinti asmens galimybę būti įvaikintoju ar globėju (rūpintoju) bei priimti vaiko teises ir interesus atitinkantį sprendimą.

Siekiant suderinti reikalavimus taikomus asmenims, norintiems būti įvaikintojais ir globėjais (rūpintojais), siūlytina Civilinio kodekso 3.210 straipsnio 4 dalį papildyti nuostata, kad įvaikintojais negali būti asmenys, nuo kurių yra atskirtas vaikas ir atitinkamai patikslinti 3.269 straipsnio 3 punktą, numatant, kad vaiko globėju (rūpintoju) negali būti asmuo, nuo kurio yra atskirtas vaikas.

II. Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo (priedas Nr. 2)

Atsižvelgiant į aukščiau nurodytus Civilinio kodekso pakeitimus, susijusius su vaiko globos (rūpybos) reglamentavimu, siūlytina pakeisti ir Civilinio proceso kodekso 407 straipsnį.

Pagal šiuo metu galiojančią Civilinio proceso kodekso 407 straipsnio redakciją teismas, priimdamas sprendimą laikinai arba neterminuotai apriboti tėvų valdžią privalo nustatyti vaikui nuolatinę globą (rūpybą) ir jo gyvenamąją vietą. Siūlytina pakeisti Civilinio proceso kodekso

nuostatas ir suteikti teismui, nagrinėjančiam bylą dėl tėvų valdžios apribojimo, diskrecijos teisę parinkti vaiko globos (rūpybos) rūšį.

III. Dėl Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo pakeitimo ir papildymo (priedas Nr. 3)

Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 56 straipsnio, reglamentuojančio tėvų ir kitų teisėtų vaiko atstovų atsakomybę, 3 dalyje numatyta, kad kai tėvai (tėvas, motina) arba kitas teisėtas vaiko atstovas smurtaudamas arba kitaip sukeldamas pavojų vaikui piktnaudžiauja tėvų valdžia ir dėl to kyla reali grėsmė vaiko sveikatai ar gyvybei, savivaldybės vaiko teisių apsaugos skyrius¹ arba savivaldybės vaiko teisių apsaugos skyrius kartu su policija nedelsdama paima vaiką iš tėvų arba kitų teisėtų vaiko atstovų ir perduoda jį globoti (rūpintis) Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka.

Siekiant užtikrinti tinkamą vaiko teisių ir interesų apsaugą, sklandų šių nuostatų praktinį įgyvendinimą bei vieningą jų aiškinimo ir taikymo praktiką, siūloma išsamiau reglamentuoti vaiko paėmimo iš tėvų arba kitų teisėtų atstovų procesą ir kitus su juo susijusius klausimus.

Pagal galiojančią Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 56 straipsnio 3 dalies formuluotę, vaiką iš tėvų ar kitų teisėtų atstovų gali paimti tik savivaldybės vaiko teisių apsaugos skyrius (vienas arba kartu su policija). Dėl šios įstatymo nuostatos praktikoje neretai nepagrįstai dubliuojamas dviejų institucijų darbas. Taip pat pasibaigus savivaldybių vaiko teisių apsaugos skyrių darbo laikui daugumoje savivaldybių ši įstatymo nuostata negali būti įgyvendinama (neveikia).

Atsižvelgiant į tai, siūlytina pakeisti ir papildyti Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 56 straipsnį įtvirtinant pagrindines vaiko paėmimo iš tėvų ar kitų teisėtų vaiko atstovų nuostatas: nustatyti subjektus (policijos pareigūnai arba (ir) vaiko teisių apsaugos skyrių specialistai), turinčius teisę paimti vaiką iš tėvų ar kitų teisėtų atstovų; įtvirtinti nebaigtinį vaiko paėmimo kriterijų sąrašą; nustatyti paimto vaiko laikino apgyvendinimo tvarką, pranešimų tėvams ar kitiems teisėtiems atstovams turinį ir kt., bei pagrindinius tarpinstitucinio bendradarbiavimo vaiko paėmimo atvejais aspektus.

Pažymėtina, kad vaiko paėmimo iš tėvų ar kitų teisėtų atstovų atveju, vaikas išskiriamas su savo teisėtais atstovais administraciniu, o ne teismo sprendimu (remiantis Civilinio kodekso 3.250 straipsnio 2 dalimi, savivaldybės vaiko teisių apsaugos skyrius privalo užtikrinti laikinosios globos (rūpybos) paskyrimą per tris dienas vaikui, kuriam reikalinga globa ar rūpyba). Siekiant užtikrinti vaiko paėmimo iš teisėtų atstovų bei laikinosios globos (rūpybos) vaikui nustatymo administraciniu teisės aktu legitimumą, siūlytina atlikti kompleksinius teisės aktų pakeitimus, t.y. pakeisti ne tik Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo nuostatas, bet ir Civilinio kodekso nuostatas (siūlymas detalizuotas ankstesnėje rašto dalyje).

Vaiko atskyrimas nuo teisėtų atstovų administraciniu aktu jam nustatant laikinąją globą (rūpybą) galėtų būti legitimuotas sukūrus teismo leidimo nustatyti vaikui laikinąją globą (rūpybą) institutą šiais atvejais. Teismui būtų suteikti įgaliojimai patikrinti ir įvertinti vaiko paėmimo bei laikinosios globos (rūpybos) vaikui nustatymo pagrįstumą ir teisėtumą.

¹ Įstatyme vartojama sąvoka „valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija“

IV. Dėl Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymo pakeitimo ir papildymo (priedas Nr. 4)

Lietuvos Respublikos Seimui 2008 m. gruodžio 19 d. priėmus Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymo 6, 8, 12, 13, 20 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir 22 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymą (Žin., 2008, Nr. 149-6016), nuo 2009 m. sausio 1 d. globojamiems (rūpinamiems) vaikams yra mokama diferencijuota vaiko globos išmoka. Vaikams, globojamiems šeimose ar vaikų globos įstaigose, mokama 520 litų dydžio išmoka, o vaikams, globojamiems šeimynose, mokama – 1040 litų dydžio išmoka.

Siūlytina atsisakyti vaiko globos išmokos diferencijavimo atsižvelgiant į vaiko globos (rūpybos) formą: šeimoje, šeimynoje, globos įstaigoje, ir nustatyti vienodus (nepriklausomai nuo globos formos) vaiko globos išmokos panaudojimo kriterijus. Atitinkamai pakeitus Išmokų vaikams įstatymo 8 straipsnio 1 dalį, t. y. atsisakius vaiko globos išmokos diferencijavimo pagal vaiko globos formą, Vyriausybė turėtų būti įpareigota įdiegti vieningą vaiko globos (rūpybos) finansavimo mechanizmą, kuris suvienodintų reikalavimus ir sąlygas socialinių paslaugų teikėjams bei sąlygotų efektyvesnį vaiko globai (rūpybai) skiriamų lėšų panaudojimą.

Paminėtina, kad pagal šiuo metu galiojantį teisinį reglamentavimą, šeimynoje globojamam vaikui mokama vaiko globos išmoka gali būti naudojama darbuotojų darbo užmokesčiui, kvalifikacijai kelti ir pan. Šiuo tikslu keistina Išmokų vaikams įstatymo 8 straipsnio 1 dalis ir Socialinių paslaugų finansavimo ir lėšų apskaičiavimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. spalio 10 d. nutarimu Nr. 978 (su vėlesniais pakeitimais).

V. Dėl Lietuvos Respublikos smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymo pakeitimo ir papildymo (priedas Nr. 5)

Siekiant efektyvesnės nuo smurtinių nusikaltimų nukentėjusių vaikų teisių ir teisėtų interesų gynimo, siūlytina padidinti nepilnamečiams priteistos smurtiniais nusikaltimais padarytos turtinės ir (ar) neturtinės žalos kompensacijos ir smurtiniais nusikaltimais padarytos turtinės ir (ar) neturtinės žalos kompensacijos avansu dydį.

Šiuo tikslu siūlytina Smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir 3 dalies 2 punktą papildyti nustatant, kad maksimalus kompensuojamos turtinės žalos padarytos nepilnamečiui smurtiniu nusikaltimu dydis yra 80 MGL, maksimalus kompensuojamos neturtinės žalos, kilusios dėl nepilnamečio atžvilgiu padaryto smurtinio nusikalimo, dydis yra 100 MGL.

VI. Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (priedas Nr. 6) ir Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo pakeitimo ir papildymo (priedas Nr. 7)

Siekiant užtikrinti tinkamą ir kvalifikuotą vaikų, nukentėjusių nuo nusikalstamų veikų teisių ir teisėtų interesų gynimą, užtikrinti galimybę naudotis kvalifikuota teisine pagalba, siūlytina papildyti Baudžiamojo proceso kodekso 55 straipsnį, įtvirtinant privalomą įgaliotojo atstovo dalyvavimą nagrinėjant bylas dėl nusikaltimų žmogaus laisvei, nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų žmogaus laisvei, žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui,

nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų vaikui ir šeimai, taip pat nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų dorovei, kuriose nukentėjusiuoju yra pripažintas nepilnametis asmuo. Taip pat numatyti, kad ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras motyvuotu nutarimu ar teismas motyvuota nutartimi turi teisę pripažinti, kad įgaliotojo atstovo dalyvavimas yra būtinas ir kitais atvejais, jeigu, jų nuomone, be įgaliotojo atstovo pagalbos nukentėjusiojo nepilnamečio teisės ir teisėti interesai nebūtų reikiamai ginami.

Siekiant užtikrinti šių nuostatų įgyvendinimą, atitinkamai siūlytina papildyti Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 12 straipsnį nuostatomis numatant, kad nepilnamečiai nukentėjusieji nagrinėjant baudžiamąsias bylas dėl nusikaltimų žmogaus laisvei, nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų žmogaus laisvei, žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų vaikui ir šeimai, taip pat nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų dorovei bei kitose baudžiamosiose bylose, kai ikiteisminio į pareigūno, prokuroras motyvuotu nutarimu ar teismo motyvuota nutartimi įgaliotojo atstovo dalyvavimas pripažintas būtinu turi teisę gauti teisinę pagalbą be papildomų sąlygų.

Pagal šiuo metu galiojančio Baudžiamojo proceso kodekso 55 straipsnio nuostatas, nukentėjusysis, liudytojas ir kiti nurodyti asmenys turi teisę naudotis profesionalia teisine pagalba, t. y. įgaliotojo atstovo (asmens, teikiančio pagalbą proceso dalyviams ir ginančio jų teises ir teisėtus interesus) paslaugomis. Įgaliotuoju atstovu gali būti advokatas arba advokato pavedimu advokato padėjėjas, o ikiteisminio tyrimo, prokuroro ar teisėjo leidimu – kitas aukštąjį išsilavinimą turintis asmuo, kurį proceso dalyvis įgaliojo atstovauti savo interesus. Manytina, kad praktikoje nagrinėjant bylas, kuriose nukentėjusiuoju yra pripažintas vaikas, įgaliotieji atstovai retai dalyvauja procese, gindami nukentėjusio vaiko teises ir interesus, teikdami kitą reikalingą pagalbą. Procese dalyvaujantys vaiko atstovai pagal įstatymą (tėvai, globėjai, rūpintojai) manytina neturi pakankamai žinių, kad padėtų vaikui pasinaudoti jam suteiktomis teisėmis bei kvalifikuotai gintų vaiko teises ir teisėtus interesus.

VII. Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso pakeitimo (priedas Nr. 8)

Siekiant apsaugoti žmogaus asmeninį ir privatų gyvenimą, tam tikrų duomenų slaptumą, išvengti papildomų neigiamų civilinės, baudžiamosios ar administracinės bylos nagrinėjimo pasekmių žmogui (nepilnamečiui) ar sumažinti galimą jų poveikį, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme ir kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose susipažinimą su bylų medžiaga tvarką ir pan., įtvirtintos nuostatos, numatančios išimtį iš bendro bylos nagrinėjimo ir (ar) bylos medžiagos viešumo principo.

Civilinio kodekso 9 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad teismo posėdis gali būti uždaras žmogaus asmeninio gyvenimo ar šeiminio gyvenimo slaptumui apsaugoti, taip pat, jeigu viešai nagrinėjama byla gali atskleisti valstybės, profesinę ar komercinę paslaptį. Kodekso 10 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta, kad civilinės bylos ir vykdomosios bylos, kuri buvo išnagrinėta uždareme teismo posėdyje, medžiaga nėra vieša. Priimdamas viešame teismo posėdyje sprendimą ar procesą užbaigiančią nutartį, teismas turi teisę dalyvaujančių byloje asmenų prašymu ar savo iniciatyva motyvuota nutartimi nustatyti, kad bylos medžiaga ar jos dalis yra nevieša, kai reikia apsaugoti žmogaus asmens, jo privataus gyvenimo ir nuosavybės slaptumą, informacijos apie žmogaus sveikatą konfidencialumą, taip pat jeigu yra pagrindas manyti, kad bus atskleista valstybės,

profesinė, komercinė ar kita įstatymų saugoma paslaptis. Nuostatos dėl tam tikrų duomenų apsaugos įtvirtintos ir Kodekso 201, 220 ir 379 straipsniuose.

Baudžiamojo proceso kodekso 9 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta, kad neviešai (gali būti) nagrinėjamos bylos, susijusios su valstybės, tarnybos, profesine ar komercine paslaptimi, taip pat dėl nusikalstamų veikų, kuriomis kaltinami jaunesni kaip 18 metų asmenys, nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, kitos bylos, kai siekiama užkirsti kelią paskelbti žinias apie privatų proceso dalyvių gyvenimą arba kaip apklausiamas liudytojas ar nukentėjęsysis, kuriems taikomas anonimiškumas. Nuostatos dėl bylų neviešo nagrinėjimo įtvirtintos ir Kodekso 233, 282, 320 ir 377 straipsniuose.

Administracinių bylų teisenos įstatymo 8 straipsnyje numatyta, kad teismo posėdis gali būti uždaras – žmogaus asmeninio ar šeiminio gyvenimo slaptumui apsaugoti, taip pat kai gali būti atskleista valstybės, tarnybos, profesinė ar komercinė paslaptis. Kodekso 12 straipsnyje numatyta, kad bylų, kurios buvo išnagrinėtos uždareme teismo posėdyje, medžiaga nėra vieša. Priimdamas viešame teismo posėdyje sprendimą byloje arba nutartį nutraukti bylą ar pareiškimą palikti nenagrinėtą arba gavęs prašymą susipažinti su bylos medžiaga, teismas turi teisę proceso dalybių prašymu ar savo iniciatyva motyvuota nutartimi nustatyti, kad bylos medžiaga ar jos dalis yra nevieša, kai reikia apsaugoti žmogaus asmens, jo privataus gyvenimo ir nuosavybės slaptumą, informacijos apie žmogaus sveikatai konfidencialumą, taip pat jeigu yra pagrindas manyti, kad bus atskleista valstybės, profesinė, komercinė ar kita įstatymų saugoma paslaptis.

Atsižvelgiant į tai, kad viešojoje erdvėje gana dažnai yra analizuojamos uždaruose teismo posėdžiuose nagrinėjamų ar išnagrinėtų bylų medžiagos, įvairūs su žmogaus asmeniu, jo privačiu gyvenimu ir pan. susiję duomenys, tačiau teisės aktuose nėra įtvirtinta aiški atsakomybė už civilinių, baudžiamųjų ar administracinių bylų medžiagos ar jos dalies, kuri yra nevieša atskleidimą, paskelbimą ar pa(si)naudojimą, manytina, kad tikslinga papildyti Baudžiamąjį kodeksą nuostatomis numatančiomis baudžiamąją atsakomybę fiziniams ir juridiniams asmenims tiek atskleidusiems baudžiamosios, civilinės arba administracinės bylos neviešą medžiagą ar jos dalį, tiek viešai paskelbusiems, pasinaudojusiems ar panaudojusiems kitų asmenų labai bylos neviešą medžiagą ar jos dalį. Kvalifikuojančiu požymiu siūloma numatyti bylos duomenų, susijusių su nepilnamečiu, atskleidimą, viešą paskelbimą, pasinaudojimą jais arba jų panaudojimą kitų asmenų labai.

Pastebėtina, kad Generalinė prokuratūra pritarė Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos parengtam Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 247¹ straipsniu įstatymo projektui.

VIII. Dėl Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (priedas Nr. 9) ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo pakeitimų (priedas Nr. 10)

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, atlikdama tyrimą dėl Kauno nepilnamečių tardymo izoliatoriuje – pataisos namuose esančių nepilnamečių teisės į mokslą pažeidimo (2011 m. sausio 25 d. pažyma Nr. 01-2009/1-125 pateikta Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetui 2011-01-25 raštu Nr. 01-2-98/4), atkreipė dėmesį į teisinio reglamentavimo trūkumus dėl suimtų bei arešto bausmę atliekančių nepilnamečių bendrojo lavinimo organizavimo.

Remiantis Bausmių vykdymo kodekso 53 straipsnio ir 57 straipsnio 4 dalies nuostatomis, arešto bausmę atliekantiems nepilnamečiams nėra organizuojamas bendrasis lavinimas. Atsižvelgiant į teisės aktuose įtvirtintą vaikų, kuriems apribota ar atimta laisvė, teisių, tiesiogiai

nesusijusių su laisvės ribojimu ar atėmimu, įgyvendinimo garantijas, nurodytos Bausmių vykdymo kodekso nuostatos vertintinos kaip neatitinkančios vaiko interesų pirmenybės ir nediskriminavimo principų, taip pat ribojančios galimybę įgyvendinti kiekvienam vaikui garantuojamą teisę į mokslą, pagalbą ir visapusišką vystymąsi, kt. Nors arešto bausmės nepilnamečiui esmę sudaro trumpalaikis laisvės atėmimas (nuo 5 iki 45 parų), manytina, kad arešto bausmės trukmė, nenumatant papildomų kriterijų (sąlygų), nėra pakankamai pagrįstu, objektyviu kriterijumi apriboti nepilnamečio teisės į mokslą įgyvendinimą arešto bausmės atlikimo metu. Sprendimas dėl bendrojo lavinimo arešto bausmės nuteistam nepilnamečiui organizavimo galėtų (turėtų) būti priimamas atsižvelgiant į arešto bausmės trukmę ir nepilnamečio nuomonę, jeigu jis vyresnis kaip 16 metų, kitas objektyvias aplinkybes.

Analizuojant Bausmių vykdymo kodekso 147 straipsnio ir Suėmimo vykdymo įstatymo 41 straipsnio nuostatas bei jų įgyvendinimą reglamentuojančio Suimtųjų ir nuteistųjų, atliekančių laisvės atėmimo bausmę, bendrojo organizavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. balandžio 8 d. nutarimu Nr. 264, nuostatas pastebėta, kad teisės aktai skirtingai reglamentuoja vyresnių negu 16 metų laisvės atėmimo bausmę atliekančių nuteistųjų ir suimtųjų bendrojo lavinimo organizavimą. Suėmimo vykdymo įstatymo 41 straipsnyje ir minėto Aprašo 11 punkte numatyta papildoma sąlyga, kad vyresnio negu 16 metų suimtojo bendrojo lavinimo organizavimui yra būtinas ne tik jo rašytinis prašymas, bet ir tardymo izoliatoriaus administracijos sutikimas. Manytina, kad asmens teisinė padėtis - suimtas ar nuteistas laisvės atėmimo bausmės - nėra pakankamas ir objektyvus pagrindas nustatyti skirtingas sąlygas dėl asmens dalyvavimo bendrojo lavinimo procese.

Atsižvelgiant į tyrimo metu nustatytus teisinio reglamentavimo trūkumus, siūlytina pakeisti Bausmių vykdymo kodekso 53 ir 57 straipsnių bei Suėmimo vykdymo įstatymo 41 straipsnio nuostatas.

Bausmių vykdymo kodekso 53 ir 57 straipsnius siūloma papildyti nuostatomis dėl nepilnamečių, atliekančių arešto bausmę, bendrojo ugdymo bausmės atlikimo laikotarpiu. Atsižvelgiant į tai, kad suimtųjų ir nuteistųjų, atliekančių laisvės atėmimo bausmę, bendrojo ugdymo organizavimas išsamiai reglamentuojamas poįstatyminiuose teisės aktuose, projekte siūloma įtvirtinti nuostatą, kad areštą atliekančių nepilnamečių bendrojo lavinimo areštines tvarka būtų reglamentuota poįstatyminiais teisės aktais. Suėmimo vykdymo įstatymo 41 straipsnio 2 dalį siūloma pakeisti numatant, kad vyresnio negu 16 metų suimtojo bendrojo ugdymo organizavimui būtų reikalingas tik šio asmens rašytinis prašymas.

Atsižvelgiant į tai, kad siūlomų teisės aktų įgyvendinimui bus reikalingos papildomos lėšos bei poįstatyminių teisės aktų pakeitimai, svarstyтина alternatyva dėl teisės aktų pakeitimų įsigaliojimo: nuo 2011 m. rugsėjo 1 d. - įsigaliojimo datą siejant su naujų mokslo metų pradžia arba nuo 2012 m. sausio 1 d. - įsigaliojimo datą siejant su naujais biudžetiniais metais.

Pažymėtina, kad Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos parengtas Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 53 ir 57 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo 41 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas buvo pateikti Švietimo ir mokslo ministerijai, Teisingumo ministerijai, Kalėjų departamentui prie Teisingumo ministerijos, Kauno nepilnamečių tardymo izoliatoriui – pataisos namams, Panevėžio pataisos namams, Kauno miesto ir Panevėžio miesto savivaldybių administracijoms. Institucijos iš esmės pritarė teisės aktų pakeitimo projektams (*pastaba – Teisingumo ministerijos nuomonė nebuvo gauta*).

Kalėjimų departamentas informavo, kad siekiant užtikrinti vaikų teisių, tiesiogiai nesusijusių su laisvės ribojimu ar atėmimu, įgyvendinimo garantijas, atitinkančias vaiko interesų pirmenybės, nediskriminavimo principus bei vaiko teises į mokslą, pagalbą, visapusišką vystymąsi, yra parengti Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 53, 55, 57, 75, 86, 87, 94, 96, 102, 119, 120, 121, 142, 154, 155, 156 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo 27 ir 41 straipsnių pakeitimo įstatymo projektai, kurie artimiausiu metu bus pateikti Teisingumo ministerijai.

Panevėžio pataisos namai atkreipė dėmesį į tai, kad praktikoje nuteistosios neatsiveža įgyto išsilavinimo pažymėjimo, mokymosi pasiekimų pažymėjimo arba pažymos apie mokymosi pasiekimus ankstesnėje mokykloje, kaip numatyta Nuosekliojo mokymosi pagal bendrojo lavinimo programas tvarkos apraše, patvirtintame švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. ISAK-556. Tokiais atvejais siunčiami užklausimai mokyklai (mokinio nurodytu adresu) ir kartais susirašinėjimas užtrunka dėl įvairių priežasčių (pasikeitęs mokyklos pavadinimas ir pan.). Dokumentai gali būti gaunami per savaitę, ilgiausiai – per mėnesį. Taikant minėto Aprašo nuostatas, asmuo priimamas mokytis tik mokyklos direktoriaus nustatyta tvarka patikrinus jo žinias bei gebėjimus, nustačius, kurios klasės programą atitinka, o tai užima laiko. Rezultatai rodo, kad žinios neatitinka turimo išsilavinimo. Panevėžio pataisos namai pateikė siūlymą palikti galimybę mokymą areštinėse organizuoti atsižvelgiant į bausmės trukmę (pavyzdžiui, virš 30 parų).

IX. Dėl Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso pakeitimo ir papildymo (priedas Nr. 11)

Atsižvelgiant į tai, kad susitikimuose su vaikų socializacijos centrų ir policijos atstovais metu buvo atkreiptas dėmesys į tai, kad praktikoje pasitaiko atvejų kai savavališkai iš vaikų socializacijos centrų pasišalinusių vaikų tėvai, artimieji, draugai ar pažįstami nepraneša atsakingoms institucijoms apie jiems žinomą vaiko buvimo vietą ar šią informaciją sąmoningai slepia, siūlyti papildyti Administracinių teisės pažeidimų kodekso 181² straipsnį „Melagingos informacijos suteikimas, kliudymas vaikui nustatyti globą (rūpybą) ir informacijos nepranešimas“ nauja 3 dalimi ir joje įtvirtinti administracinę atsakomybę asmenimis už nepranešimą apie savavališkai iš vaiko globėjo (rūpintojo) ar vaikų socializacijos centro pasišalinusio vaiko buvimo vietą. Asmuo, žinantis apie savavališkai iš vaiko globėjo (rūpintojo) arba vaikų socializacijos centro pasišalinusios vaiko buvimo vietą turėtų pranešti atitinkamai vaiko globėjui (rūpintojui) arba vaikų socializacijos centrui arba teritorinei policijos įstaigai. Administracinių teisės pažeidimų protokolus už šį pažeidimą turėtų teisę surašyti policijos pareigūnai, bylas nagrinėtų – apylinkės teismai.

Apibendrinama aukščiau išdėstytus pasiūlymus dėl vaiko teisių apsaugos reglamentavimo tobulinimo pastebėtina, kad kai kurių teisės aktų pakeitimų įgyvendinimui bus reikalingos papildomos lėšos bei peržiūrėti ir, esant reikalui, parengti naujus susijusius poįstatyminių teisės aktus ar galiojančių poįstatyminių teisės aktų pakeitimus.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.172, 3.176, 3.182, 3.183, 3.210, 3.212, 3.250, 3.262, 3.264 ir 3.269 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 3 lapai;

2. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 407 straipsnio įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas;
3. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 56 straipsnio pakeitimo ir papildymo ir įstatymo papildymo 56¹ straipsniu įstatymo projekto lyginamasis variantas, 2 lapai;
4. Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymo 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas;
5. Lietuvos Respublikos smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymo 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas;
6. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 55 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas;
7. Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 12 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas;
8. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 247¹ straipsniu įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas;
9. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 53 ir 57 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas;
10. Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo 41 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas;
11. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 181² ir 259¹ straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 8 lapai.

Pagarbiai

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė

**Projekto
lyginamasis variantas**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO KODEKSO 3.172, 3.176, 3.182, 3.183, 3.210, 3.212, 3.250, 3.262, 3.264 ir 3.269
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO
ĮSTATYMAS**

2011 m. d. Nr.
Vilnius

(Žin., 2000, Nr. 74-2262)

1 straipsnis. 3.172 straipsnio pakeitimas

3.172 straipsnyje išbraukti žodį „artimaisiais“ ir šį straipsnį išdėstyti taip:

„3.172 straipsnis. Kitų giminaičių bendravimas su vaiku

Tėvai (jei jų nėra – globėjai (rūpintojai) turi sudaryti sąlygas vaikams bendrauti su ~~artimaisiais~~ vaiko giminaičiais, jeigu tai atitinka vaiko interesus.“

2 straipsnis. 3.176 straipsnio pakeitimas

3.176 straipsnio pavadinime ir 1, 2, 3 ir 4 dalyse išbraukti žodį „artimaisiais“ ir šį straipsnį išdėstyti taip:

„3.176 straipsnis. Ginčai dėl vaiko bendravimo su ~~artimaisiais~~ giminaičiais

1. Jeigu tėvai atsisako sudaryti sąlygas bendrauti vaikams su vaiko ~~artimaisiais~~ giminaičiais, valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija gali įpareigoti tėvus sudaryti sąlygas ~~artimiesiems~~ giminaičiams bendrauti su vaikais.

2. Valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija gali atsisakyti įpareigoti tėvus sudaryti sąlygas vaikui bendrauti su vaiko ~~artimaisiais~~ giminaičiais, jei toks bendravimas yra priešingas vaiko interesams.

3. Jei tėvai nevykdo valstybinės vaikų teisių apsaugos institucijos įpareigojimo ar vaiko ~~artimieji~~ giminaičiai nesutinka su valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos sprendimu, kuriuo atsisakoma įpareigoti tėvus sudaryti sąlygas bendrauti su jų vaiku, ~~artimieji~~ giminaičiai gali kreiptis į teismą.

4. Teismas, atsižvelgdamas į vaiko interesus, gali įpareigoti tėvus sudaryti sąlygas vaikui bendrauti su ~~artimaisiais~~ vaiko giminaičiais, jei tai neprieštaruja vaiko interesams.“

3 straipsnis. 3.182 straipsnio papildymas ir pakeitimas

1. 3.182 straipsnį papildyti nauja 3 dalimi:

„3. Ieškinį dėl laikino tėvų valdžios apribojimo privalo pareikšti valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija, jei per šešis mėnesius neišnyksta aplinkybės, dėl kurių vaikui buvo nustatyta laikinoji globa pagal šio kodekso 3.262 straipsnio 3 dalies normas.“

2. Buvusias 3.182 straipsnio 3 ir 4 dalis laikyti atitinkamai 4 ir 5 dalimis.

„3-4. Ieškinį dėl tėvų valdžios apribojimo panaikinimo gali pareikšti tėvai (tėvas ar motina), kuriems yra taikytas tėvų valdžios apribojimas.

4.–5. Prašymą panaikinti vaiko atskyrimą nuo tėvų (tėvo ar motinos) gali paduoti tėvai, vienas iš tėvų, vaiko globėjas (rūpintojas), artimieji vaiko giminaičiai, valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija, prokuroras.“

4 straipsnis. 3.183 straipsnio 4 dalies pakeitimas

Pakeisti 3.183 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Priėmęs sprendimą apriboti tėvų valdžią, teismas tuo pačiu sprendimu skiria vaikui globą (rūpybą) ir nustato jo gyvenamąją vietą išsprendžia vaiko globos (rūpybos) ir jo gyvenamosios vietos nustatymo klausimą.“

5 straipsnis. 3.210 straipsnio 4 dalies pakeitimas

Pakeisti 3.210 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Įvaikintojai negali būti asmenys, teismo pripažinti neveiksniais arba ribotai veiksniais, asmenys, kuriems yra ar buvo apribota tėvų valdžia, **asmenys, nuo kurių yra atskirtas vaikas**, buvę vaiko globėjai (rūpintojai), jei globa (rūpyba) panaikinta dėl jų kaltės, **asmenys, kurie yra teisti už tyčinę nusikalstamą veiką, neatsižvelgiant į teistumo išnykimą ar panaikinimą, taip pat teisti už kitą nusikaltimą veiką, jeigu teistumas neišnykęs arba nepanaikintas. Išimtiniais atvejais leidžiama įvaikinti teistiems asmenims, jeigu tai neprieštaruja vaiko interesams.**“

6 straipsnis. 3.212 straipsnio 2 dalies pakeitimas

Pakeisti 3.212 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Jei įvaikinamo vaiko tėvai yra nepilnamečiai būtinas jų tėvų arba globėjų (rūpintojų) rašytinis sutikimas, patvirtintas teismo. ~~Jei įvaikinamas vaikas turi įstatymu nustatyta tvarka paskirtą globėją (rūpintoją) (išskyrus valstybinę globos instituciją), būtinas globėjo (rūpintojo) rašytinis sutikimas, patvirtintas teismo. Jei įvaikinamo vaiko tėvai yra neveiksniūs, teismas, nagrinėjantis įvaikinimo bylą, įvertina vaiko ir tėvų tarpusavio emocinį ryšį bei neveiksnių tėvų globėjų (rūpintojų) nuomonę dėl vaiko įvaikinimo.~~“

7 straipsnis. 3.250 straipsnio 2 dalies pakeitimas

Pakeisti 3.250 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Vaikus, kuriems reikalinga globa (rūpyba), nustato ir tokių vaikų apskaitą tvarko ir užtikrina valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija. Ši institucija, gavusi informaciją apie vaiką, kuriam reikalinga globa (rūpyba), privalo **per tris darbo dienas kreiptis į teismą dėl leidimo nustatyti vaikui laikinąją globą (rūpybą) išdavimo ir užtikrinti laikinosios globos (rūpybos) jam paskyrimą per tris dienas.**“

8 straipsnis. 3.262 straipsnio 1 dalies pakeitimas

Pakeisti 3.262 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Vaiko laikinoji globa (rūpyba) nustatoma **gavus teismo leidimą** nuo prašymo įregistravimo dienos rajono (miesto) savivaldybėje jos ~~valdybos (mero) sprendimu (potvarkiu) administracijos direktoriaus įsakymu~~ pagal valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos teikimą.

9 straipsnis. 3.264 straipsnio 1 ir 2 dalies pakeitimas

1. 3.264 straipsnio 1 dalyje vietoj žodžių „rajono (miesto) savivaldybės valdybos (mero) sprendimu (potvarkiu)“ įrašyti žodžius „administracijos direktoriaus įsakymu“ ir ją išdėstyti taip:

„1. Jeigu nustatoma vaiko laikinoji globa (rūpyba), vaiko globėjas (rūpintojas) skiriamas ~~rajono (miesto) savivaldybės valdybos (mero) sprendimu (potvarkiu) administracijos direktoriaus įsakymu~~ pagal to rajono (miesto) valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos teikimą. Rekomendacijas dėl globėjo skyrimo valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai gali pateikti valstybinės ir nevalstybinės organizacijos, susijusios su vaiko teisių apsauga.“

2. 3.264 straipsnio 2 dalyje vietoj žodžių „Rajono (miesto) savivaldybės valdybos (mero) sprendime (potvarkyje)“ įrašyti žodžius „Administracijos direktoriaus įsakyme“ ir ją išdėstyti taip:

„2. ~~Rajono (miesto) savivaldybės valdybos (mero) sprendime (potvarkyje) Administracijos direktoriaus įsakyme~~ dėl vaiko globėjo skyrimo nurodoma: institucijos, priėmusios sprendimą, pavadinimas, sprendimo priėmimo data, vaiko globos rūšis, vaiko globėjas, globojamas vaikas, vaiko globos vieta, institucija, atsakinga už globojamam vaikui nuosavybės teise priklausančio turto apsaugą, kitos svarbios aplinkybės, turinčios reikšmės vaiko globai ir jos nustatymui.“

10 straipsnis. 3.269 straipsnio pakeitimas

1. 3.269 straipsnio 3 punkte vietoj žodžio „buvo“ įrašyti žodį „yra“ ir jį išdėstyti taip:

„3) nuo kurio ~~buvo~~ **yra** atskirtas vaikas;“

2. Pakeisti 3.269 straipsnio 4 punktą ir jį išdėstyti taip:

„4) ~~buves tėviu (imote), jeigu jo tėvų valdžia buvo apribota dėl to, kad tėvis (imotė) netinkamai atliko savo pareigas arba jis buvo atskirtas nuo vaiko kuriam yra ar buvo apribota tėvų valdžia;~~“

3. Pakeisti 3.269 straipsnio 6 punktą ir jį išdėstyti taip:

„6) teistas už ~~tyčinius nusikaltimus~~ **tyčinę nusikalstamą veiką, neatsižvelgiant į teistumo išnykimą ar panaikinimą, ar teistas už kitą nusikalstamą veiką, jeigu teistumas neišnykęs arba nepanaikintas. Išimtiniais atvejais leidžiama skirti vaiko globėju (rūpintoju) teistą asmenį, jeigu tai neprieštarauja vaiko interesams;“.**

11 straipsnis. Pasiūlymai Vyriausybei ir kitoms valstybės institucijoms

Vyriausybė ir kitos valstybės institucijos iki šio įstatymo įsigaliojimo parengia ir patvirtina šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

12 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2011 m. d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

**Projekto
lyginamasis variantas**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VAIKO TEISIŲ APSAUGOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO 56 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR
PAPIDYMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 56¹ STRAIPSNIU
ĮSTATYMAS**

2011 m. d. Nr.
Vilnius

(Žin., 1996, Nr. 33-807; 2001, Nr. 71-2523; 2003, Nr. 38-1685; 2006, Nr. 72-2688)

1 straipsnis. 56 straipsnio 3 dalies pakeitimas ir papildymas naujomis 4 ir 5 dalimis

1. Pakeisti 56 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Kai tėvai (tėvas, motina) arba kitas teisėtas vaiko atstovas smurtaudamas arba kitaip sukeldamas pavojų vaikui piktnaudžiauja tėvų valdžia ir dėl to kyla reali grėsmė vaiko sveikatai ar gyvybei, valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija arba ~~valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija kartu su policija nedelsdama paima vaiką iš tėvų arba kitų teisėtų vaiko atstovų ir perduoda jį globoti (rūpintis) Civilinio kodekso nustatyta tvarka~~ **organizuoja jo laikiną apgyvendinimą šio įstatymo 56¹ straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.** Šiuo atveju policijos pareigūnas turi teises, numatytas Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 3 punkte. Paėmus vaiką, vaiko teisių apsaugos institucija apie tai nedelsdama praneša vaiko tėvams ar kitiems teisėtiems jo atstovams ir **per 3 darbo dienas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 579 - 582 straipsniuose nustatyta tvarka kreipiasi į teismą dėl leidimo nustatyti vaikui laikinąją globą (rūpybą) bei teikia savivaldybės administracijos direktoriui prašymą nustatyti globą (rūpybą) ir vaiko gyvenamąją vietą.“**

2. Papildyti 56 straipsnį nauja 4 dalimi:

„4. Jei per šio straipsnio 3 dalyje nustatytą terminą vaiko teisių apsaugos institucija nesikreipia į teismą dėl leidimo nustatyti laikinąją globą (rūpybą) arba tokio leidimo teismas neduoda, vaikas turi būti nedelsiant gražinamas tėvams ar kitiems teisėtiems atstovams, iš kurių jis buvo paimtas.“

3. Papildyti 56 straipsnį nauja 5 dalimi:

„5. Vaiko laikinosios globos (rūpybos) šio straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka terminas negali būti ilgesnis kaip 6 mėnesiai. Jei per šį laikotarpį nėra pareiškiamas ieškinys dėl laikino tėvų valdžios apribojimo arba toks ieškinys įsiteisėjusiu teismo sprendimu yra atmetamas (paliekamas nenagrinėtu), vaikas turi būti nedelsiant gražinamas į tėvams ar kitiems teisėtiems atstovams, iš kurių jis buvo paimtas. Tokiu atveju šio straipsnio 3 dalyje nurodytu pagrindu nustatyta vaiko globa (rūpyba) pasibaigia.“

2 straipsnis. Įstatymo papildymas 56¹ straipsniu

Papildyti Įstatymą 56¹ straipsniu:

„56¹ straipsnis. Vaiko paėmimas iš tėvų ar kitų teisėtų atstovų

1. Valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija arba policijos teritorinė įstaiga, gavusi pranešimą apie būtinumą užtikrinti ir ginti vaiko teises ir interesus (kai tėvai vengia atlikti savo pareigas auklėti vaikus, piktnaudžiauja tėvų valdžia, žiauriai elgiasi su vaikais, daro žalingą įtaką vaikams savo amoraliu elgesiu arba nesirūpina vaikais ir kt.) nedelsiant vyksta į vaiko gyvenamąją ar kitą jo buvimo vietą, ir, nustatiusi piktnaudžiavimo tėvų valdžia, nesirūpinimo vaiku, žiauraus elgesio ar kt. faktą, priima sprendimą dėl vaiko paėmimo iš tėvų ar kitų teisėtų vaiko atstovų. Paimant vaiką iš tėvų ar kitų teisėtų vaiko atstovų surašomas sprendimas (nutarimas) paimti vaiką iš tėvų ar kitų teisėtų vaiko atstovų.

2. Valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija arba policijos teritorinė įstaiga, paėmusi vaiką iš tėvų ar kitų teisėtų vaiko atstovų, laikinai apgyvendina jį šeimoje, šeimynoje ar socialinės globos įstaigoje. Savivaldybių socialinės paramos skyriai pateikia vaiko teisių apsaugos institucijoms ir teritorinėms policijos įstaigoms šeimų, šeimynų ir institucijų, galinčių visą parą priimti vaiką, paimtą iš tėvų ar kitų teisėtų atstovų, sąrašą.

3. Teritorinė policijos įstaiga, be valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos paėmusi vaiką iš tėvų ar kitų teisėtų jo atstovų, ne vėliau kaip sekančią darbo dieną informuoja valstybinę vaiko teisių apsaugos instituciją apie vaiko paėmimo ir apgyvendinimo šeimoje ar socialinės globos institucijoje faktą.

4. Valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija, vykdydama vaiko paėmimą iš tėvų ar kitų teisėtų jo atstovų, esant būtinybei ir siekiant užtikrinti viešąją tvarką ar dalyvaujančių asmenų saugumą, gali kreiptis į policijos teritorinę įstaigą dėl pagalbos įgyvendinant šį sprendimą. Šiuo atveju policijos pareigūnas turi teises, numatytas Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 3 punkte.

5. Apie vaiko paėmimą iš tėvų ar kitų teisėtų vaiko atstovų ir laikiną jo apgyvendinimo vietą vaiką paėmusi valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija ar teritorinė policijos įstaiga privalo informuoti vaiko tėvus ar kitus teisėtus jo atstovus įteikdama arba palikdama vaiką paėmusio specialisto/pareigūno pasirašytą pranešimą, kuriame turi būti nurodyta vaiko paėmimo data, įstaiga, kurioje laikinai apgyvendintas vaikas, vaiko teisių apsaugos institucijos ar teritorinės policijos įstaigos adresas ir telefonas, taip pat kvietimas vaiko tėvams nustatytu laiku atvykti į nurodytą vaiko teisių apsaugos instituciją.“

3 straipsnis. Pasiūlymai Vyriausybei ir kitoms valstybės institucijoms

Vyriausybė ir kitos valstybės institucijos iki šio įstatymo įsigaliojimo parengia ir patvirtina šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

4 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2011 m. d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos priimtą įstatymą.

REPUBLIKOS PREZIDENTAS

**Projekto
lyginamasis variantas**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
IŠMOKŲ VAIKAMS ĮSTATYMO 8 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2011 m. d. Nr.
Vilnius

(Žin., 1994, Nr. 89-1706; 2004, Nr. 88-3208; 2006, Nr. 17-592; 2008, Nr. 149-6016; 2009, Nr. 25-983; 2010, Nr. 157-7972)

1 straipsnis. 8 straipsnio 1 dalies pakeitimas

Pakeisti 8 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Vaikui, kuriam nustatyta globa (rūpyba) šeimoje, **šeimynoje** ar vaikų globos institucijoje, jo globos (rūpybos) laikotarpiu skiriama 4 bazinių socialinių išmokų dydžio išmoka per mėnesį. ~~Vaikui, kuriam nustatyta globa (rūpyba) šeimynoje, jo globos (rūpybos) laikotarpiu skiriama 8 bazinių socialinių išmokų dydžio išmoka per mėnesį.~~“

2 straipsnis. Pasiūlymai Vyriausybei

Vyriausybė iki šio įstatymo įsigaliojimo parengia ir patvirtinta teisės aktų pakeitimus, susijusius su šeimynų teikiamų vaiko socialinės globos paslaugų finansavimu.

3 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2011 m. d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

**Projekto
lyginamasis variantas**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SMURTINIAIS NUSIKALTIMAIS PADARYTOS ŽALOS KOMPENSAVIMO
ĮSTATYMO 7 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2011 m. d. Nr.
Vilnius

(Žin., 2005, Nr. 85-3140; 2008, Nr. 137-5387)

1 straipsnis. 7 straipsnio 2 dalies 2 punkto pakeitimas

7 straipsnio 2 dalies 2 punkte po žodžio „sveikata“ įrašyti žodžius „arba nepilnamečio atžvilgiu padarytas kitas smurtinis nusikaltimas“ ir šį punktą išdėstyti taip:

„2) 80 MGL, jeigu smurtiniu nusikaltimu sunkiai sutrikdyta žmogaus sveikata **arba nepilnamečio atžvilgiu padarytas kitas smurtinis nusikaltimas;**“.

2 straipsnis. 7 straipsnio 2 dalies 2 punkto pakeitimas

7 straipsnio 3 dalies 2 punkte po žodžio „sveikata“ įrašyti žodžius „arba nepilnamečio atžvilgiu padarytas kitas smurtinis nusikaltimas“ ir šį punktą išdėstyti taip:

2) 100 MGL, jeigu smurtiniu nusikaltimu sunkiai sutrikdyta žmogaus sveikata **arba nepilnamečio atžvilgiu padarytas kitas smurtinis nusikaltimas;**“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

**Projekto
lyginamasis variantas**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO
55 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR PAPILDYMO
ĮSTATYMAS**

2011 m. d.
Vilnius

(Žin., 2002, Nr. 37-1314; 2007, Nr. 81-3312; 2008, Nr. 50-1842; 2010, Nr. 113-5742)

1 straipsnis. 55 straipsnio pakeitimas ir papildymas

1. Papildyti 55 straipsnį nauja 4 dalimi.

„4. Įgaliotojo atstovo dalyvavimas būtinas nagrinėjant bylas dėl nusikaltimų žmogaus laisvei, nusikaltimų ir baudžiamųjų nusizengimų žmogaus laisvei, žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, nusikaltimų ir baudžiamųjų nusizengimų vaikui ir šeimai, taip pat nusikaltimų ir baudžiamųjų nusizengimų dorovei, kuriose nukentėjusiuoju yra pripažintas nepilnametis asmuo. Nurodytais atvejais, jeigu įgaliotasis atstovas nedalyvauja paties nukentėjusiojo ar jo atstovo pagal įstatymą kvietimu, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas privalo pranešti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teisinimą organizuojančiai institucijai ar jo nurodytam koordinatoriui apie tai, kad nukentėjusiajam būtinas įgaliotasis atstovas, ir paskirti šios institucijos parinktą įgaliotąjį atstovą. Įgaliotąjį atstovą poilsio ir švenčių dienomis bei valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančios institucijos ne darbo valandomis ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas paskiria remdamasis šios institucijos sudarytais advokatų, teikiančių valstybės garantuojamą teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose, budėjimo sąrašais. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras motyvuotu nutarimu ar teismas motyvuota nutartimi turi teisę pripažinti, kad įgaliotojo atstovo dalyvavimas būtinas ir kitais atvejais, jeigu, jų nuomone, be įgaliotojo atstovo pagalbos nukentėjusiojo nepilnamečio teisės ir teisėti interesai nebūtų reikiamai ginami.“

2. 55 straipsnio 4 dalį laikyti 5 dalimi.

5. 4. Įstatymų, reglamentuojančių valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą, numatytais atvejais nukentėjusysis ir civilinis ieškovas turi teisę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą.

2 straipsnis. Pasiūlymai Vyriausybei ir kitoms valstybės institucijoms

Vyriausybė ir kitos valstybės institucijos iki šio įstatymo įsigaliojimo parengia ir patvirtina šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

3 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas.

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2012 m. sausio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

**Projekto
lyginamasis variantas**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS
ĮSTATYMO 12 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR PAPILDYMO
ĮSTATYMAS**

2011 m. d.
Vilnius

(Žin., 2000, Nr. 30-827; 2005, Nr. 18-572; 2006-, Nr. 130-4890; 2008, Nr. 50-1814)

1 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas ir papildymas

1. Papildyti 12 straipsnį nauju 11 punktu:

„11) nepilnamečiai nukentėjusieji nagrinėjant baudžiamąsias bylas dėl nusikaltimų žmogaus laisvei, nusikaltimų ir baudžiamųjų nusizengimų žmogaus laisvei, žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, nusikaltimų ir baudžiamųjų nusizengimų vaikui ir šeimai, taip pat nusikaltimų ir baudžiamųjų nusizengimų dorovei bei kitose baudžiamosiose bylose, kai ikiteisminio į pareigūno, prokuroras motyvuotu nutarimu ar teismo motyvuota nutartimi įgaliotojo atstovo dalyvavimas pripažintas būtinu;“

2. Buvusius 11, 12 ir 13 punktus laikyti atitinkamai 12, 13 ir 14 punktais.

12 ~~11~~) asmenys, kuriuos prašoma pripažinti neveiksniais, bylose dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu;

13 ~~12~~) asmenys bylose dėl gimimo registravimo;

14 ~~13~~) kiti asmenys Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytais atvejais.

2 straipsnis. Pasiūlymai Vyriausybei ir kitoms valstybės institucijoms

Vyriausybė ir kitos valstybės institucijos iki šio įstatymo įsigaliojimo parengia ir patvirtina šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

3 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas.

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2012 m. sausio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

**Projekto
lyginamasis variantas**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO PAPILDYMO
247¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMAS**

2011 m. d.
Vilnius

(Žin., 2002, Nr. 37-1341)

1 straipsnis. Kodekso papildymas 247¹ straipsniu

Papildyti kodeksą 247¹ straipsniu:

Tas, kas atskleidė arba viešai paskelbė, pasinaudojo ar kitų asmenų labai panaudojo baudžiamosios, civilinės arba administracinės bylos nagrinėjamos ar išnagrinėtos neviešame teismo posėdyje medžiagą ar jos dalį arba bylos medžiagą ar jos dalį teismo nustatytą nevieša po bylos išnagrinėjimo, padarė baudžiamąjį nusižengimą ir

baudžiamas teisės dirbti tam tikrą darbą arba užsiimti tam tikra veikla atėmimu arba viešaisiais darbais, arba bauda, arba laisvės apribojimu, arba areštu.

2. Tas, kas padarė šio straipsnio 1 dalyje numatytą veiką, atskleisdamas arba paskelbdamas bylos duomenis, susijusius su nepilnamečiu

baudžiamas teisės dirbti tam tikrą darbą arba užsiimti tam tikra veikla atėmimu arba bauda, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų.

3. Už šiame straipsnyje numatytas veikas atsako ir juridinis asmuo.“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

**Projekto
lyginamasis variantas**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUSMIŲ VYKDYMO KODEKSO 53 IR 57 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2011 m. d.
Vilnius

(Žin., 2002, Nr. 73-3084)

1 straipsnis. 53 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 53 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„Nuteistųjų, kuriems paskirtas areštas, pataisos priemonės yra arešto bausmės atlikimo režimas, socialinė rehabilitacija bei **nepilnamečių bendrasis ugdymas.**“

2 straipsnis. 57 straipsnio 4 dalies pakeitimas

Pakeisti 57 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. **Areštą atliekančių nepilnamečių iki šešiolikos metų ir rašytiniu vyresnių negu šešiolikos metų nepilnamečių prašymu bendrasis ugdymas areštinėse organizuojamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka. Nepilnamečių bendrąjį ugdymą organizuoja savivaldybės, kurių teritorijoje yra areštinės. Kitų Areštą areštą atliekančių nuteistųjų bendrasis lavinimas ugdymas ir profesinis mokymas neorganizuojamas.**“

3 straipsnis. Pasiūlymai Vyriausybei ir kitoms valstybės institucijoms

Vyriausybė ir kitos valstybės bei savivaldybių institucijos ir įstaigos iki šio įstatymo įsigaliojimo peržiūri galiojančius teisės aktus ir priima įstatymo įgyvendinimui būtinus teisės aktus.

4 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2011 m. rugšėjo 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

**Projekto
lyginamasis variantas**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUĖMIMO VYKDYMO ĮSTATYMO 41 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2011 m. d.
Vilnius

(Žin., 1996, Nr. 12-313; 2008, Nr. 81-3172)

1 straipsnis. 41 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 41 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„41 straipsnis. Suimtųjų bendrasis lavinimas ugdymas

1. Tardymo izoliatoriuose organizuojamas suimtųjų iki šešiolikos metų bendrasis ~~lavinimas~~ **ugdymas**. Suimtųjų bendrojo ~~lavinimo~~ **ugdymo** tardymo izoliatoriuose tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

2. Vyresnių negu šešiolikos metų suimtųjų bendrasis ~~lavinimas~~ **ugdymas** organizuojamas rašytiniu jų prašymu ir ~~tardymo izoliatoriaus administracijos sutikimu~~.

3. Suimtųjų bendrąjį ~~lavinimą~~ **ugdymą** organizuoja savivaldybė, kurios teritorijoje yra tardymo izoliatorius.“

2 straipsnis. Pasiūlymas Vyriausybei ir kitoms valstybės institucijoms

Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir kitos valstybės bei savivaldybių institucijos ir įstaigos iki šio įstatymo įsigaliojimo peržiūri galiojančius teisės aktus ir priima įstatymo įgyvendinimui būtinus teisės aktus.

3 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2011 m. rugsėjo 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

**Projekto
lyginamasis variantas**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ TEISĖS PAŽEIDIMŲ KODEKSO
181² ir 259¹ STRAIPSNIŲ PAPILDYMO IR PAKEITIMO
ĪSTATYMAS**

2011 m. d.
Vilnius

(Žin., 1985, Nr. 1-1, Nr. 33-370; 1986, Nr. 16-158, Nr. 18-184; 1987, Nr. 13-134, Nr. 17-189, Nr. 21-261, Nr. 21-262; 1988, Nr. 29-301; 1989, Nr. 4-19, Nr. 20-228; 1990, Nr. 1-8, Nr. 19-495, Nr. 23-565, Nr. 36-862, Nr. 36-866; 1991, Nr. 2-37, Nr. 6-162, Nr. 22-568, Nr. 23-600; 1992, Nr. 21-610; 1993, Nr. 26-597, Nr. 52-993, Nr. 54-1047, Nr. 56-1079, Nr. 72-1344, Nr. 73-1369; 1994, Nr. 14-228, Nr. 34-618, Nr. 51-949, Nr. 58-1132, Nr. 59-1164, Nr. 73-1372, Nr. 88-1668, Nr. 88-1670, Nr. 91-1766; 1995, Nr. 3-36, Nr. 3-39, Nr. 36-886, Nr. 43-1045, Nr. 48-1162, Nr. 55-1356, Nr. 79-1818, 86-1942, Nr. 103-2294, 106-2350, 104-2325; 1996, Nr. 8-195, Nr. 14-353, Nr. 18-460, Nr. 37-930, Nr. 57-1334, Nr. 73-1741, Nr. 74-1769, Nr. 104-2362; 1997, Nr. 41-996, Nr. 64-1505, Nr. 69-1732, Nr. 94-2358, Nr. 94-2359, Nr. 97-2446, Nr. 108-2735, Nr. 116-2954; 1998, Nr. 6-116, Nr. 16-377, Nr. 25-637, Nr. 32-854, Nr. 33-874, Nr. 40-1065, Nr. 40-1066, Nr. 41-1094, Nr. 44-1198; 1999, Nr. 3-58, Nr. 11-237, Nr. 19-517, Nr. 23-649, Nr. 36-1066, Nr. 66-2111, Nr. 113-3286; 2000, Nr. 22-552, Nr. 41-1164, Nr. 54-1557, Nr. 54-1558, Nr. 56-1645, Nr. 64-1913, Nr. 81-2443, Nr. 89-2745, Nr. 92-2871, Nr. 92-2884, Nr. 113-3610; 2001, Nr. 25-826, Nr. 39-1328, Nr. 112-4071; 2002, Nr. 13-468, Nr. 13-477, Nr. 23-852, Nr. 29-1031, Nr. 31-1121, Nr. 33-1252, Nr. 75-3214, Nr. 123-5526, Nr. 124-5623; 2003, Nr. 28-1126, Nr. 74-3421, 102-4581, Nr. 112-4997; 2004, Nr. 25-763, Nr. 68-2368, Nr. 72-2491, Nr. 115-4275, Nr. 134-4840, Nr. 135-4896, Nr. 166-6060, Nr. 171-6317; 2005, Nr. 18-576, Nr. 47-1553, Nr. 83-3040, Nr. 137-4911, Nr. 143-5167; 2006, Nr. 73-2759, Nr. 119-4548, 132-4986; 2007, Nr. 12-492, Nr. 49-1880, Nr. 81-3316, Nr. 138-5641, Nr. 138-5644; 2008, Nr. 11-375, Nr. 81-3181, Nr. 82-3234, Nr. 123-4661, Nr. 135-5227; 2009, Nr. 89-3805, Nr. 147-6550; 2010, Nr. 1-2, Nr. 13-613, Nr. 55-2680, Nr. 60-2960, Nr. 63-3098, Nr. 116-5918, Nr. 137-6987, Nr. 145-7436, Nr. 157-7968; 2011, Nr. 40-1917)

1 straipsnis. 181² straipsnio papildymas

Papildyti 181² straipsnį nauja 3 dalimi:

„Nepranešimas vaiko globėjui (rūpintojui) arba vaikų socializacijos centrui ar policijai apie savavališkai iš globėjo (rūpintojo) arba vaikų socializacijos centro pasišalinusio vaiko buvimo vietą -

užtraukia baudą nuo vieno šimto iki penkių šimtų litų.“

2 straipsnis. 259¹ straipsnio 1 dalies 1 punkto pakeitimas

259¹ straipsnio 1 dalies 1 punkto 1 pastraipoje po žodžių „181² straipsnio antroji“ įrašyti žodžius „ir trečioji dalys“ ir išbraukti žodį „dalis“ bei 58 pastraipoje vietoj žodžių „181, 181¹, 181², 181³ straipsniai“ įrašyti žodžius (181 ir 181¹ straipsniai, 181² straipsnio pirmoji ir antroji dalys, 181³ straipsnis) ir šį punktą išdėstyti taip:

„1) tam įgalioti:

vidaus reikalų ir policijos pareigūnai (41³, 42⁴, 44, 44¹ straipsniai, 44² straipsnio trečioji dalis, 50, 50², 50³, 110 straipsniai, 124 straipsnio šeštoji dalis, 124² straipsnio trečioji ir ketvirtoji dalys, 126 straipsnio pirmoji, ketvirtoji ir penktoji dalys, 127 straipsnio trečioji dalis, 128 straipsnio pirmoji ir antroji dalys, 129 straipsnis, 130 straipsnio pirmoji dalis, 130², 134¹ straipsniai, 143 straipsnis – dėl pažeidimų automobilių transporte, 152¹⁴, 153¹, 160–162, 163¹, 163², 163¹¹, 164 straipsniai, 171 straipsnio pirmoji ir antroji dalys, 171¹ straipsnio antroji dalis, 171² straipsnio antroji dalis, 171⁴, 171⁵, 172¹¹, 173, 173³, 173⁶, 173⁷, 173⁹, 173¹³, 173¹⁸, 173²⁰, 173²¹, 174, 175 straipsniai, 178 straipsnio trečioji, ketvirtoji, penktoji, šeštoji ir septintoji dalys, 178¹, 180, 181, 181¹ straipsniai, 181² straipsnio antroji **ir trečioji dalis dalys**, 181³ straipsnis, 182 straipsnio antroji dalis, 182¹ straipsnio antroji dalis, 183 straipsnio trečioji dalis, 184, 185, 185¹, 185⁵, 186, 186⁵ straipsniai, 187 straipsnio pirmoji ir antroji dalys, 187⁴, 187¹¹ straipsniai, 187¹² straipsnis – dėl politinių sankcijų pažeidimo, 188–188², 188⁵ straipsniai, 188⁷ straipsnio pirmoji dalis, 188¹¹, 188¹⁵, 188¹⁸, 189⁹, 191, 193², 198, 202, 205², 207, 207², 207³, 207⁴, 207⁵, 207⁶, 207⁷, 207⁸, 207⁹ straipsniai, 210 straipsnio pirmoji ir antroji dalys, 211 straipsnis (išskyrus Lietuvos metrologijos inspekcijos pareigūno ar aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno uždėtos plombos sužalojimą arba nuplėšimą), 214 straipsnis, 214⁸ straipsnis – dėl įstatymų uždraustos informacijos ir informacijos apie įstatymų uždraustą ar neteisėtą veiklą skleidimo);

Aplinkos ministerijos organų pareigūnai (42⁴ straipsnio pirmoji ir antroji dalys, 45, 49 straipsniai, 51³ straipsnio penktoji, šeštoji, septintoji, aštuntoji, devintoji, dešimtoji, vienuoliktoji ir dvyliktoji dalys, 51⁵ straipsnio trečioji dalis, 51⁸, 51⁹ straipsniai, 51¹⁴ straipsnio antroji dalis, 51¹⁵ straipsnis, 51¹⁸ straipsnio septintoji, aštuntoji, devintoji, dešimtoji ir vienuoliktoji dalys, 51¹⁹ straipsnio penktoji, šeštoji ir septintoji dalys, 51²⁰ straipsnio trečioji, ketvirtoji ir penktoji dalys, 51²¹ straipsnio ketvirtoji dalis, 51²³ straipsnio šeštoji, devintoji, dvyliktoji, aštuonioliktoji ir devynioliktoji dalys, 56 straipsnio septintoji, aštuntoji, devintoji, dešimtoji, vienuoliktoji, dvyliktoji ir tryliktoji dalys, 62 straipsnio trečioji, ketvirtoji, penktoji, septintoji, aštuntoji, devintoji ir dešimtoji dalys, 62¹ straipsnio trečioji, ketvirtoji, penktoji, septintoji, aštuntoji, devintoji ir dešimtoji dalys, 62² straipsnio trečioji, ketvirtoji, penktoji, septintoji, aštuntoji, devintoji ir dešimtoji dalys, 84¹ straipsnio trečioji, ketvirtoji, dešimtoji, tryliktoji, keturioliktoji, šešioliktoji, septynioliktoji ir aštuonioliktoji dalys, 84² straipsnio pirmoji dalis, 84⁴ straipsnio penktoji dalis, 89¹, 89², 162, 189⁹, 193² straipsniai, 214¹ straipsnio trečioji ir ketvirtoji dalys – dėl išorinės reklamos saugomose teritorijose įrengimo reikalavimų ir draudimų pažeidimų);

Audito ir apskaitos tarnybos įgalioti asmenys (173¹⁵ straipsnis);

Finansų ministerijos ir jos tam įgalioti pareigūnai (172¹⁷ straipsnis);

Krašto apsaugos ministerijos pareigūnai (189⁹ straipsnis);

Kultūros ministerijos įgalioti pareigūnai (173¹⁹ straipsnis, 187¹² straipsnis – dėl visuomeninių sankcijų pažeidimo, 214 straipsnio pirmoji dalis);

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos pareigūnai (188⁴ straipsnis, 214¹ straipsnio ketvirtoji dalis – dėl išorinės reklamos kultūros paveldo objektuose, jų teritorijose ir apsaugos zonose įrengimo reikalavimų ir draudimų pažeidimų, 207⁹ straipsnio trečioji dalis – dėl nustatytos išorinės politinės reklamos įrengimo ir skleidimo tvarkos pažeidimo kultūros paveldo objektuose, jų teritorijose ir apsaugos zonose);

Susisiekimo ministerijos ir jos tam įgalioti asmenys (42⁴ straipsnio pirmoji ir antroji dalys, 50³ straipsnis – dėl turto sunaikinimo ar sugadinimo transporte, 117¹, 119², 137¹, 138¹ straipsniai, 143 straipsnis – dėl automobilių transporte padarytų pažeidimų, 185¹ straipsnio antroji dalis, 187¹² straipsnis – dėl susisiekimo sankcijų pažeidimo, 189² straipsnio antroji dalis, 189⁴ straipsnio ketvirtoji, penktoji ir šeštoji dalys);

Sveikatos apsaugos ministerijos organų pareigūnai (42⁴ straipsnio pirmoji ir antroji dalys, 44², 89¹, 89², 186 straipsniai);

Švietimo ir mokslo ministerijos įgalioti pareigūnai (185¹ straipsnio antroji dalis, 187¹² straipsnis – dėl visuomeninių sankcijų pažeidimo, 214⁹, 215 straipsniai);

Ūkio ministerijos ir jos tam įgalioti pareigūnai (187¹² straipsnis – dėl ekonominių sankcijų pažeidimo, 189⁹ straipsnis);

Žemės ūkio ministerijos ir jos valdymo sričiai priskirtų įstaigų pareigūnai (42⁴ straipsnio pirmoji ir antroji dalys, 50⁸ straipsnis – išskyrus pažeidimus, susijusius su augalo veislės, kuriai suteikta teisinė apsauga, dauginamosios medžiagos eksportu ir importu, 89¹, 89², 103, 104, 110¹, 163¹⁴, 172¹⁹, 172²¹, 188¹⁷ straipsniai);

valstybinės archyvų sistemos pareigūnai (188¹⁰ straipsnis);

Lietuvos statistikos departamento pareigūnai (173¹⁷ straipsnis);

valstybės įmonės Valstybės turto fondo administracijos vadovas arba jo įgalioti asmenys (215¹–215³ straipsniai);

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento pareigūnai (44² straipsnio pirmoji ir antroji dalys, 163² straipsnis – dėl prekybos alkoholiniais gėrimais ir tabako gaminiiais, taip pat dėl tokių prekių laikymo, 164, 173¹² straipsniai, 185¹ straipsnio antroji dalis, 185³, 185⁵ straipsniai, 210 straipsnio pirmoji ir antroji dalys);

Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės pareigūnai (171³ straipsnio antroji dalis);

Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos įgalioti pareigūnai (44¹, 44³, 44⁴, 44⁵, 44⁶ straipsniai);

Valstybinės medicininio audito inspekcijos pareigūnai (43¹, 43², 43³, 43⁴ straipsniai);

Nacionalinio transplantacijos biuro prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos pareigūnai (43¹¹, 43¹² straipsniai);

Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pareigūnai (41³, 163¹, 163², 163¹¹, 164, 169, 170, 171, 171¹, 171², 171⁴, 171⁵, 172¹⁴, 172¹⁵, 173, 173³ straipsniai, 187 straipsnio antroji dalis, 187¹² straipsnis – dėl finansinių sankcijų pažeidimo, 188⁶ straipsnio antroji dalis, 193², 214¹⁰ straipsniai);

Valstybės kontrolės pareigūnai (171³ straipsnio antroji dalis, 172¹³, 188³ straipsniai);

Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos prie Finansų ministerijos pareigūnai (189⁸, 214²⁸, 214²⁹ straipsniai);

Lietuvos Respublikos vertybinių popierių komisijos pareigūnai (173⁴ straipsnis, 173⁵ straipsnio ketvirtoji ir penktoji dalys, 173¹⁶ straipsnio trečioji dalis, 187¹² straipsnis – dėl finansinių sankcijų pažeidimo);

kooperatinės bendrovės Lietuvos kooperatyvų sąjungos organų pareigūnai (163, 163¹, 163², 163⁹, 163¹³, 164, 173⁶ straipsniai – dėl kooperatinėse įmonėse padarytų pažeidimų);

Valstybinės energetikos inspekcijos prie Ūkio ministerijos pareigūnai (99⁴, 99⁸, 99¹⁰ straipsniai);

Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos pareigūnai (94¹, 189⁹ straipsniai);

Valstybinės darbo inspekcijos pareigūnai (41², 41³ straipsniai, 41⁴ straipsnio antroji, trečioji ir ketvirtoji dalys, 41⁵ straipsnio antroji dalis, 84¹ straipsnio tryliktoji dalis (dėl pavojingų cheminių medžiagų, atskirų ir esančių preparatų ar gaminių sudėtyje, naudojimo pažeidimų), keturioliktoji dalis, šešioliktoji dalis (dėl pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų naudojimo pažeidimų), septynioliktoji dalis (dėl pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų, jų turinčių gaminių naudojimo apribojimų pažeidimų);

Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos pareigūnai (214¹⁴ straipsnis (išskyrus asmens duomenų tvarkymą visuomenės informavimo priemonėse pažeidžiant Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymą), 214¹⁵, 214¹⁶, 214¹⁷, 214²³ straipsniai);

Lietuvos geologijos tarnybos pareigūnai (51⁸, 53¹ straipsniai);

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos pareigūnai (43, 89¹ straipsnio pirmoji ir antroji dalys (dėl genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų tiekimo rinkai, naudojimo pažeidimų), 89², 163¹, 163², 164 straipsniai, 214¹ straipsnio ketvirtoji dalis (išskyrus išorinės reklamos įrengimo reikalavimų ir draudimų pažeidimus), 214⁸ straipsnis – dėl reklamos skleidimo reikalavimų pažeidimų);

Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos pareigūnai (99⁷ straipsnis);

Valstybinės ne maisto produktų inspekcijos prie Ūkio ministerijos pareigūnai (84¹ straipsnio ketvirtoji, dešimtoji, tryliktoji, šešioliktoji ir septynioliktoji dalys, 84² straipsnio pirmoji dalis – dėl

gaminių ir įrangos tiekimo rinkai, draudimo fluorintas šiltnamio dujas ir jų preparatus naudoti automobilių padangoms pildyti pažeidimų, 152¹⁴, 163¹, 163², 171⁵ straipsniai, 185¹ straipsnio antroji dalis, 189⁶ straipsnis, 214¹ straipsnio ketvirtoji dalis (išskyrus išorinės reklamos įrengimo reikalavimų ir draudimų pažeidimus), 214⁸ straipsnis – dėl reklamos skleidimo reikalavimų pažeidimų);

Lietuvos metrologijos inspekcijos pareigūnai (189⁷ straipsnio ketvirtoji dalis, 189¹⁰ straipsnis);

Valstybinės kultūros paveldo komisijos nariai ir Valstybinės kultūros paveldo komisijos įgalioti jos administracijos valstybės tarnautojai (188⁹ straipsnis, 214¹ straipsnio trečioji dalis – dėl išorinės reklamos įrengimo reikalavimų ir draudimų pažeidimų);

muitinės pareigūnai (44² straipsnio trečioji dalis, 50⁸ straipsnis – dėl pažeidimų, susijusių su augalo veislės, kuriai suteikta teisinė apsauga, dauginamosios medžiagos importu ir eksportu, 51²³ straipsnio šeštoji, devintoji, dvyliktoji, aštuonioliktoji ir devynioliktoji dalys – dėl atliekų eksporto, importo ir vežimo tranzitu reikalavimų pažeidimų, 84² straipsnio pirmoji dalis – dėl gaminių ir įrangos importo, 84⁴ straipsnio penktoji dalis – dėl importo ir eksporto reikalavimų pažeidimų, 163², 163¹¹ straipsniai, 171 straipsnio pirmoji ir antroji dalys, 171² straipsnio antroji dalis, 171⁴, 171⁵ straipsniai, 173² straipsnio antroji ir trečioji dalys, 173²⁰ straipsnis – dėl į euro monetas panašių medalių ir žetonų importo tvarkos pažeidimo, 187¹² straipsnis – dėl ekonominių ir finansinių sankcijų pažeidimo, 189⁹, 193², 208, 209 straipsniai, 209¹ straipsnio antroji dalis, 209² straipsnio trečioji dalis, 209³ straipsnio antroji, trečioji, šeštoji ir septintoji dalys, 209⁴ straipsnio antroji, trečioji ir ketvirtoji dalys, 210 straipsnio pirmoji ir antroji dalys, 214¹⁰ straipsnis – dėl literatūros, mokslo ar meno kūrinio (įskaitant kompiuterių programas ir duomenų bazines), audiovizualinio kūrinio ar fonogramos neteisėtų kopijų importavimo, eksportavimo ar gabenimo siekiant turinės naudos, 214²⁷ straipsnis);

Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos pareigūnai (159 straipsnio penktoji, šeštoji, septintoji, aštuntoji, devintoji, dešimtoji, vienuoliktoji, dvyliktoji dalys, 159¹ straipsnio penktoji, šeštoji, septintoji, aštuntoji, devintoji, dešimtoji, vienuoliktoji, dvyliktoji dalys, 159² straipsnio devintoji, dešimtoji, vienuoliktoji, dvyliktoji dalys, 159⁴, 160 straipsniai, 189⁴ straipsnio pirmoji, antroji ir trečioji dalys, 189¹³, 189¹⁶ straipsniai);

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos pareigūnai (186, 192¹ straipsniai, 211 straipsnis (išskyrus Lietuvos metrologijos inspekcijos pareigūno ar aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno uždėtos plombos sužalojimą arba nuplėšimą);

valstybinės radiacinės saugos priežiūros ir kontrolės pareigūnai (43⁵ straipsnis, 51⁵ straipsnio trečioji dalis, 173 straipsnis, 211 straipsnis (išskyrus Lietuvos metrologijos inspekcijos pareigūno ar aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno uždėtos plombos sužalojimą arba nuplėšimą);

oficialiąją statistiką tvarkančių institucijų ir įstaigų pareigūnai (173² straipsnio antroji ir trečioji dalys);

valstybiniai miškų pareigūnai ir valstybiniai saugomų teritorijų pareigūnai (45, 49, 51⁹ straipsniai, 62 straipsnio trečioji, ketvirtoji, penktoji, septintoji, aštuntoji, devintoji ir dešimtoji dalys, 62¹ straipsnio trečioji, ketvirtoji, penktoji, septintoji, aštuntoji, devintoji ir dešimtoji dalys, 62² straipsnio trečioji, ketvirtoji, penktoji, septintoji, aštuntoji, devintoji ir dešimtoji dalys, 162 straipsnis, 189⁵ straipsnio antroji dalis, 207⁹ straipsnio trečioji dalis – dėl nustatytos išorinės politinės reklamos įrengimo ir skleidimo tvarkos pažeidimo saugomose teritorijose, 214¹ straipsnio trečioji ir ketvirtoji dalys – dėl išorinės reklamos saugomose teritorijose įrengimo reikalavimų ir draudimų pažeidimų);

Valstybinio socialinio draudimo fondo įstaigų pareigūnai (41³ straipsnis, 188⁶ straipsnio antroji dalis);

valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnai (41³ straipsnis, 41⁴ straipsnio antroji, trečioji ir ketvirtoji dalys, 163², 163¹¹, 164 straipsniai, 171¹ straipsnio antroji dalis, 171² straipsnio antroji dalis, 171⁴, 171⁵, 172³, 172¹¹, 172¹², 172¹⁹, 172²¹, 173, 173⁶, 173⁹ straipsniai, 188⁶ straipsnio antroji

dalys, 193² straipsnis, 211 straipsnis (išskyrus Lietuvos metrologijos inspekcijos pareigūno ar aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno uždėtos plombos sužalojimą arba nuplėšimą);

žurnalistų etikos inspektorius (187¹³ straipsnis, 214⁶ straipsnis, 214⁷ straipsnio pirmoji ir antroji dalys, 214¹⁴ straipsnis – dėl asmens duomenų tvarkymo visuomenės informavimo priemonėse pažeidžiant Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymą);

Seimo kontrolieriai (187³ straipsnis);

Seimo laikinosios tyrimo komisijos nariai (187⁷ straipsnis);

savivaldybės kontrolierius, jo pavaduotojas ar savivaldybės kontrolieriaus tarnybos kontrolierius (188¹² straipsnis);

Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininkas ir šios komisijos nariai, miestų, rajonų, apygardų, apylinkių rinkimų komisijų ar referendumo komisijų pirmininkai ir šių komisijų nariai (207¹, 207², 207³, 207⁴, 207⁵, 207⁶, 207⁷, 207⁸, 207⁹, 207¹¹ straipsniai);

Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininkas arba jo įgaliotas šios komisijos narys (207¹⁰, 207¹², 207¹³ straipsniai);

Valstybės saugumo departamento pareigūnai (187 straipsnio antroji dalis, 187⁶, 187⁹, 214¹⁸ straipsniai);

Specialiųjų tyrimų tarnybos pareigūnai (187 straipsnio antroji dalis);

Lietuvos Respublikos ginklų fondo prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pareigūnai (188¹⁴ straipsnis);

Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos pareigūnai (45 straipsnis – dėl savavališko žemės užėmimo ir vengimo ją gražinti, kai pažeidimai padaryti kaimo gyvenamojoje vietovėje);

Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos įgalioti pareigūnai (189¹¹ straipsnis, 214¹ straipsnio pirmoji ir antroji dalys);

vaiko teisių apsaugos kontrolierius (187¹⁰ straipsnis);

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotų kontroliuoti Lietuvos Respublikos reklamos įstatyme nustatytą reklamos naudojimo draudimų ir reikalavimų įgyvendinimą institucijų pareigūnai (189¹⁴ straipsnis);

Ryšių reguliavimo tarnybos įgalioti pareigūnai (154¹, 154² straipsniai, 187¹² straipsnis – dėl susisiekimo sankcijų pažeidimo);

savivaldybių vaiko teisių apsaugos tarnybų pareigūnai ar jų tam įgalioti valstybės tarnautojai (181; **ir 181¹ straipsniai, 181² straipsnio pirmoji ir antroji dalys, 181³ straipsniai-straipsnis**);

Valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos pareigūnai ir jos tam įgalioti pareigūnai (43⁹ straipsnis);

Valstybinės lošimų priežiūros komisijos nariai ir jos įgalioti Valstybinės lošimų priežiūros komisijos administracijos valstybės tarnautojai (173¹⁸ straipsnis);

valstybės įmonės Registrų centro darbuotojai (172², 172⁵, 172⁶, 172²⁷ straipsniai);

Civilinės aviacijos administracijos pareigūnai (116¹ straipsnio trečioji dalis, 116⁴ straipsnis, 187¹² straipsnis – dėl susisiekimo sankcijų pažeidimo);

Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos valstybės tarnautojai (43¹⁰ straipsnis);

Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos pirmininkas arba jo pavaduotojas (187¹² straipsnis – dėl ekonominių ir finansinių sankcijų pažeidimo);

Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės tam įgalioti asmenys (187¹² straipsnis – dėl visuomeninių sankcijų pažeidimo);

Valstybinio turizmo departamento prie Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos tam įgalioti asmenys (187¹² straipsnis – dėl politinių ir visuomeninių sankcijų pažeidimo);

Vadovybės apsaugos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos pareigūnai (187 straipsnio antroji dalis);

Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Susisiekimo ministerijos pareigūnai (214¹⁹ straipsnio penktoji ir šeštoji dalys, 214²⁶ straipsnis);

Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos pareigūnai (173 straipsnis (dėl keleivių ir krovinių vežimo veiklos);

2) savivaldybių vykdomųjų institucijų ir jų tam įgalioti pareigūnai (42¹, 42⁴ straipsniai, 45 straipsnis – dėl savavališko žemės užėmimo ir vengimo ją grąžinti, kai pažeidimai padaryti miesto gyvenamojoje vietovėje, 47 straipsnis – kai pažeidimai padaryti miesto gyvenamojoje vietovėje, 49 straipsnis, 52² straipsnis – kai pažeidimai padaryti miesto gyvenamojoje vietovėje, 78, 99⁹ straipsniai, 100 ir 101 straipsniai – kai pažeidimai padaryti miesto gyvenamojoje vietovėje, 103, 104, 108, 110, 110¹ straipsniai, 123 straipsnis – dėl traktorių, savaeigių važiuoklių, traktorių priekabų ir kelių tiesimo mašinų registravimo bei techninės apžiūros taisyklių pažeidimo, 136 straipsnio trečioji dalis, 137 straipsnis, 142 straipsnis (išskyrus 142 straipsnio antrojoje, trečiojoje ir ketvirtojoje dalyse nurodytus pažeidimus tolimojo ir tarptautinio susisiekimo maršrutuose), 142¹, 142², 142³, 142¹¹, 158, 160–162¹, 163, 163¹, 163⁹, 164 straipsniai, 172 straipsnis – dėl pažeidimų, susijusių su vertimusi automobilių transporto verslu, 172², 172⁵, 172⁶, 172¹⁹, 172²¹, 172²⁶ straipsniai, 178 straipsnio pirmoji ir antroji dalys, 181, 181¹, 181² straipsniai, 183 straipsnio pirmoji ir antroji dalys, 185, 185¹, 188¹, 188², 188¹⁶, 189² straipsnio antroji dalis, 189⁴ straipsnio ketvirtoji, penktoji ir šeštoji dalys, 201¹ straipsniai, 214¹ straipsnio trečioji ir ketvirtoji dalys – dėl išorinės reklamos įrengimo reikalavimų ir draudimų pažeidimų, 214⁹, 215, 215¹–215³ straipsniai);

3) įmonių, įstaigų ir organizacijų administracija (50 straipsnis – išskyrus pažeidimus, susijusius su vairuotojų panaudojimu transporto priemonių, 211 straipsnis (išskyrus Lietuvos metrologijos inspekcijos pareigūno ar aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno uždėtos plombos sužalojimą arba nuplėšimą);

4) įmonių, įstaigų ir organizacijų apsaugos darbuotojai (50, 205¹ straipsniai, 211 straipsnis (išskyrus Lietuvos metrologijos inspekcijos pareigūno ar aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno uždėtos plombos sužalojimą arba nuplėšimą);

5) (neteko galios nuo 2003 m. liepos 25 d.);

6) antstoliai (50¹, 186² straipsniai);

7) visuomeninių organizacijų arba visuomeninių savaveiksmių organų atstovai: neetatiniis aplinkos apsaugos inspektorius (45, 49, 110, 162 straipsniai);

8) policijos pareigūnai (surašant teisės pažeidimų protokolus gali dalyvauti autorių teisių ir gretutinių teisių kolektyvinio administravimo asociacijų ir kitų autorių teises ir gretutines teises ginančių organizacijų atstovai) (214¹⁰ straipsnis – išskyrus pažeidimus, susijusius su literatūros, mokslo ar meno kūrinio (įskaitant kompiuterių programas ir duomenų bazines), audiovizualinio kūrinio ar fonogramos neteisėtą kopijų importavimu ar eksportavimu siekiant turtinės naudos, 214²⁷ straipsnis);

9) atitinkamų valstybės ir savivaldybių institucijų vadovai ir jų įgalioti atstovai (202¹, 214¹⁸ straipsniai);

10) Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos nariai ar jos įgalioti pareigūnai (172²⁵, 202¹ straipsniai).

Administracinių teisės pažeidimų bylose, kurias nagrinėti priskirta šio kodekso 222, 225–247⁽¹¹⁾ straipsniuose nurodytų organų kompetencijai, administracinių teisės pažeidimų protokolus turi teisę surašyti tam įgalioti šių organų pareigūnai. Be to, administracinių teisės pažeidimų protokolus turi teisę surašyti:

1) tam įgalioti:

vidaus reikalų ir policijos pareigūnai (51³, 51⁵, 51⁶, 52, 55, 56¹, 60, 61 straipsniai, 62 straipsnio pirmoji, antroji ir šeštoji dalys, 62¹ straipsnio pirmoji, antroji ir šeštoji dalys, 62² straipsnio pirmoji, antroji ir šeštoji dalys, 63, 65–78, 83–85, 88–90, 115, 152, 163³, 163⁴, 163⁵, 163⁶, 163⁷, 163⁸, 163¹⁰ straipsniai, 171¹ straipsnio pirmoji dalis, 171² straipsnio pirmoji dalis, 172 straipsnis – dėl pažeidimų, susijusių su vertimusi automobilių transporto verslu);

savivaldybių vykdomųjų institucijų ir jų tam įgalioti pareigūnai (52 ir 52¹ straipsniai – kai pažeidimai padaryti miesto gyvenamojoje vietovėje, 78, 85, 87, 87¹, 87², 87³, 87⁴, 87⁵ straipsniai, 87⁶ straipsnio pirmoji dalis);

Aplinkos ministerijos organų pareigūnai (63, 71 straipsniai, 84¹ straipsnio antroji dalis, 87² straipsnio pirmoji ir ketvirtoji dalys, 87³ straipsnio trečioji ir ketvirtoji dalys, 87⁴ straipsnis (kai pažeidimai padaryti jūrų vandenyse);

Krašto apsaugos ministerijos organų pareigūnai (51⁵ straipsnis);

Sveikatos apsaugos ministerijos organų pareigūnai (84⁴ straipsnio pirmoji ir trečioji dalys – dėl metilbromido naudojimo reikalavimų pažeidimo);

Žemės ūkio ministerijos ir jos valdymo sričiai priskirtų įstaigų pareigūnai (84⁴ straipsnio pirmoji ir trečioji dalys – dėl metilbromido naudojimo reikalavimų pažeidimo);

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos pareigūnai (84³ straipsnio šeštoji, septintoji ir aštuntoji dalys – dėl reikalavimų, taikomų gaisro gesinimo įrangai, pažeidimų, 84⁴ straipsnio pirmoji, antroji, trečioji, ketvirtoji ir šeštoji dalys – dėl pažeidimų naudojant ozono sluoksnį ardančias medžiagas gesintuvuose ir gaisro gesinimo įrangoje);

Valstybės kontrolės pareigūnai (171³ straipsnio pirmoji dalis);

Ūkio ministerijos ir jos tam įgalioti pareigūnai (99⁶ straipsnio trečioji dalis);

Valstybinės ne maisto produktų inspekcijos prie Ūkio ministerijos pareigūnai (84¹ straipsnio pirmoji, devintoji, vienuoliktoji ir dvidešimt pirmoji dalys, 163³–163⁶ straipsniai, 171¹ straipsnio pirmoji dalis);

Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos pareigūnai (52, 52¹ straipsniai, kai pažeidimai padaryti kaimo gyvenamojoje vietovėje);

oro uostų (aerodromų) ir vežėjų pareigūnai (113, 114, 116², 139 straipsniai);

muitinės pareigūnai (51⁵ straipsnio antroji dalis, 51²³ straipsnio pirmoji, antroji, trečioji, ketvirtoji, penktoji, septintoji, aštuntoji, dešimtoji, vienuoliktoji, penkioliktoji ir septynioliktoji dalys – dėl atliekų eksporto, importo ir vežimo tranzitu reikalavimų pažeidimų, 67 straipsnio pirmoji dalis – dėl neteisėto gabenimo, 88 straipsnio ketvirtoji dalis – dėl neteisėto gabenimo, penktoji dalis, 167³ straipsnio antroji dalis – dėl sprogmenų sertifikavimo ir ženklinimo reikalavimų pažeidimų, 171¹ straipsnio pirmoji dalis);

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos pareigūnai (163³–163⁶, 166 straipsniai);

Valstybinės kultūros paveldo komisijos įgalioti jos administracijos valstybės tarnautojai (91, 165³ straipsniai);

valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnai (41⁴ straipsnio pirmoji dalis, 142⁴ straipsnio antroji dalis – dėl krovinų vežimo kelių transporto priemonėmis turint netinkamai užpildytus dokumentus, 171, 173¹², 177², 185² straipsniai);

įmonių, kurioms priskirti elektros tinklai, pareigūnai (99¹, 99⁵ straipsniai);

įmonių, kurioms priskirti šilumos tinklai, pareigūnai (99¹, 99⁵ straipsniai);

įmonių, kurioms priskirti dujotiekiai, pareigūnai (98, 99 straipsniai);

įmonių, kurioms priskirti magistraliniai vamzdiniai, pareigūnai (150 straipsnis);

oficialiąją statistiką tvarkančių institucijų ir įstaigų pareigūnai (173² straipsnio pirmoji dalis);

Lietuvos Respublikos ginklų fondo prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pareigūnai (167³ straipsnio antroji dalis – dėl sprogmenų sertifikavimo ir ženklinimo bendrųjų reikalavimų pažeidimų);

Žuvininkystės tarnybos prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos žuvininkystės kontrolės pareigūnai (87, 87¹ straipsniai, 87³ straipsnio pirmoji ir antroji dalys, 87⁴ straipsnis (kai pažeidimai padaryti vidaus vandenyse), 87⁶ straipsnis (kai pažeidimai padaryti parduodant ar superkant vidaus vandenų žuvininkystės produktus), 87⁷ straipsnis (kai pažeidimai padaryti ne jūrų vandenyse);

2) visuomeninių organizacijų arba visuomeninių savaveiksmių organų atstovai:

neetatiniis aplinkos apsaugos inspektorius (51–58, 60–87⁽¹⁾ straipsniai, 87⁽³⁾ straipsnio pirmoji ir antroji dalys, 87⁽⁴⁾ straipsnis – dėl pažeidimų vidaus vandenyse, 87⁽⁶⁾ straipsnis – dėl pažeidimų parduodant ar superkant vidaus vandenų žuvininkystės produktus, 87⁽⁷⁾ straipsnis – dėl pažeidimų ne jūrų vandenyse, 88–90 straipsniai);

priešgaisrinės apsaugos įgalioti asmenys, įmonių gaisrinės komisijos nariai ir asmenys, kuriems pavesta priešgaisrinė priežiūra įmonėse, organizacijose, ministerijose ir žinybose (77, 83⁽¹⁾, 83⁽²⁾, 121, 192 straipsniai).

Įstatymų tiesiogiai numatytais atvejais administracinių teisės pažeidimų protokolus taip pat gali surašyti kitų valstybinių organų pareigūnai, visuomeninių organizacijų ir visuomeninių savaveiksmių organų atstovai.

Šio kodekso 224 straipsnio trečiojoje dalyje nustatytais atvejais administracinių teisės pažeidimų protokolus surašo 222 straipsnyje, 225–247¹¹ straipsniuose ir 259¹ straipsnio pirmojoje dalyje nurodytų institucijų pareigūnai.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS